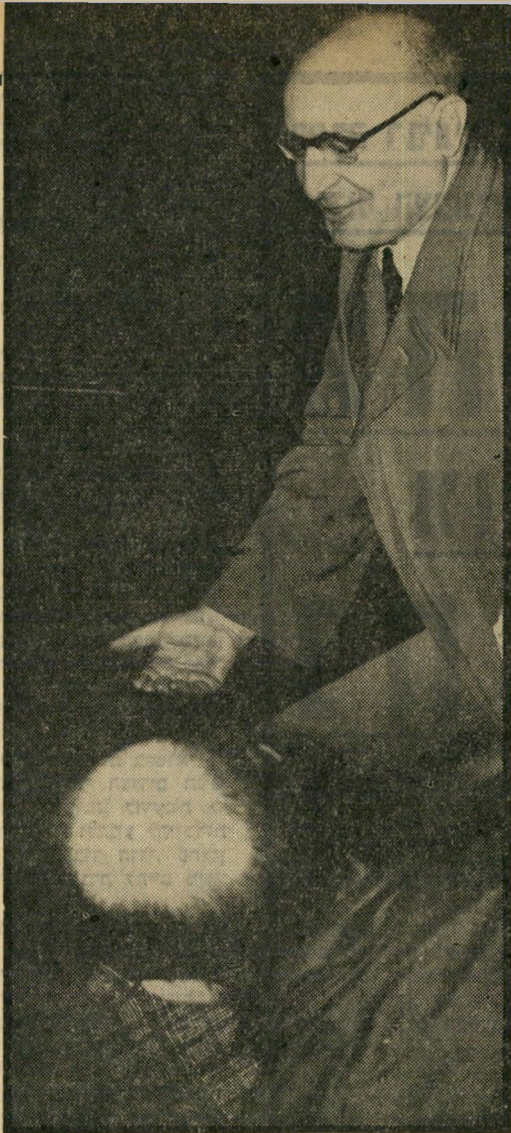

מה מתכנן הבחירות

ספיד מאחורי התמרונים להקדמת או להארכת כהונת הכנסת החמישית

הגדלת המיסים והקטנת ההוצאות הממשלתיות בענפי הפיתוח השונים. בדרך זו היה הכסף נשאר בקופותיה של המדינה עצמה. אולם הפיתוח הינו הפרה הקדושה ביותר ברפת הישראלית, והרעיון נגזר בהדרה. נותרה רק אפשרות אחת: לקחת את כספו של האזרח ישירות, בלי תוכניות מסובכות.

הדרך הפשוטה ביותר: הקפאת חלק מן הכסף, עליידי המלגה מילווה-החובה בשיעור גדול. צורת הביצוע אף היא פשוטה: כיום מסויים יכריזו האוצר כי הוא מקפא 20% (או כל אחוז אחר הנראה לו) מן הכספים המופקדים בכל הבנקים במדינה. תמורת החלק המוקפא יני פיק איגרות-חוב ממשלתיות למועד ארוך. כדי שלא ייהנו אותם חכמים המחזיקים את כספם במזומן מתחת למיזרון, יודיע האוצר כי שמרי הכסף הישנים יוחלפו בשטרות חדשים, בניכוי אותו אחוז שהוחלט להקפא.

במכה אחת יעשה הצעד הגדול והמיחל לקראת די פלאציה.

★ ★ ★

מיד — או בעוד חצי שנה?

שנה רגילה לא היה עובר זמן רב בין קבלת ההחלטה לבין ביצוע התוכנית. אולם 1965 היא שנת בחירות, ואי אפשר לשחק בכספו של האזרח מבלי להרגיזו ולהסתכן במפלה בקלפי.

על כן יש לשלב את התוכנית הפיננסית עם התוכניות השונות לשינוי מועדי הבחירות. למשל:

● הקדמת הבחירות לכנסת, ודחיית הבחירות להסתייגות: הבחירות הקובעות הן הבחירות לכנסת, ועל כן אין לבצע את מילווה החובה לפני הבחירות, אלא אחריהן. מי

מזימה דומה לקרחון: ראשה צף מעל לפני המים, אך חלקה העיקרי מוסתר מן העין. וכמו בקרחון — החלק הנסתר, ממנו נוטים להתעלם, הוא המסוכן. החלק הנראה לעין משמש מזה שבועיים נושא לויכוחים ולמאמרים: זוהי ההצעה לדחות את מועד הבחירות להסתדרות, או את מועד הבחירות לכנסת, או את שניהם גם יחד. קיימת גם נוסחה אחרת: דחיית הבחירות להסתדרות והקדמת הבחירות לכנסת. "צעד זה דרוש", מסבירים ראשי מפא"י ומקורבניהם, "כדי לסכל את תוכנית שיבתו של דויד בן-גוריון לראשות הממשלה."

היא בנוייה על ההנחה היסודית, שהמערך הנוגי מפא"י — אחרות העבודה יספוג בבלומה בבחירות להסתדרות. כי מזה שנים עומדת מפא"י בפני התקפה מתמדת של כל יתר הסייעות בהסתדרות, גם אחרות העבודה ירתה בה וצלפה בי עמדותיה. עתה, עליידי הצטרפות למערך, לא תציל אחרות העבודה את מפא"י מחוצאות ההתקפה המרוכזת, אלא תשי תתף עמה במתן הדין, ותעזור לה להינצל מתבוסה מוחצת. מה עוד, שאל הנירה ההסתדרותית תיכנס הפעם גם חרות, תוסיף כוח למחנה האנטי-מפא"י. לכל היותר, אימרת הער" כה מפוכחת, תעזור אחרות העבודה למפא"י להינצל מתבוסה. שתי המפלגות יחד ישיגו רוב — אבל בדוחק.

במיקרה זה, אומרת אותה הנחה יסודית, תקום זעקה גדולה ומרה בשרות מפא"י. "ראו לאן הביאה אותנו הנ" הגת אשכול!" יאמרו הזועקים, שיהיו כולם אנשי בן-גוריון. "המערך לא הושיע. רק בן-גוריון יושיע!" ואז תצא משלחת גדולה לשדה-בוקר, ותבקש מדויד בן-גוריון לחדול מנעמו ולחמול על מפלגתו: שיפסיק את החרם על מוסדותיה, ויס" כים לעמוד בראש רשימתה לכנסת, פן יקרה לה שם מה שקרה לה בהסתדרות. בן-גוריון לא יוכל לעמוד מנגד, ובצורה זו יחזור להיות ראש מפא"י.

את התוכנית הזאת ניתן לסכל, אומרים אנשי אשכול, רק בדרך אחת: עליידי דחיית הבחירות להסתדרות, והצמדתן ככל האפשר למועד הבחירות לכנסת. בצורה זו לא יספיקו אנשי בן-גוריון להקים זעקה מרה שתהיה אפקטיבית, כי

כספר בסכנה!

כיוון שהזמן דוחק לפינחס ספיר, והוא סבור כי יש לעשות משהו בהקדם, ברור שהקדמת הבחירות לכנסת תהיה רק לסובה.

אין גם צורך בחוק מיוחד; די להחליט כי הבחירות — שמועדן החוקי הוא חודש אוגוסט — לא יידחו עד לפתיו, כפי שניתן לעשות לפי חוק הבחירות לכנסת. מיד אחרי הבחירות תבוצע התוכנית הכספית.

רצוי שהבחירות להסתדרות ייערכו מיד לאחר מכן. כי ההנחה היסודית היא שכל מילווה כזה ניראה לפועל כצעד הפוגע בכורגנות ובבעלי-הכספים, והוא עשוי להגביר את האהדה למפא"י.

● דחיית הבחירות להסתדרות ולכנסת: תוכנית זו ה" עלתה לאחרונה עליידי כמה מראשי מפא"י, ודווקא היא נראית כבעלת סיכוי סביר להתקבל. עיקר התוכנית: הכנסת תחליט על הארכת כהונתה בשנה נוספת, ואילו ההסתדרות תחליט על דחיית הבחירות והצמדתן לבחירות לכנסת.

הודות לשנה-יחצוי שתושג בצורה זו, יבצע האוצר את התוכנית הכספית שלו ללא דוחיו, מתוך הנחה שעד לעריכת הבחירות ישכח האזרח את כאב המילווה. כדי למנוע התקרר ממות עממית נגד תימרון כזה, יוצע להרחיב את הקואליציה כבר עתה, אם אפשר עליידי צירוף מפ"ם ו/או הליברלים העצמאיים.

כך או כך, אומרים מציעי התוכנית, ישיגו כולם את שלהם: אשכול יבטיח את התבססותו בשלטון ואת חיסול שארית כוחם הפוליטי של בן-גוריון ואנשיו; מפא"י ואחרות העבודה יקבלו אורכה של שנה או שנה-יחצוי לשידוד מער" כותיהן ההסתדרותיות; והאוצר יצליח לשים יד על חלק הגון מכספו של האזרח, ולצמצם עליידי כך את הפעילות המשי קית הקדחתנית, הנראית לו כיקרה מדי למדינה כה ענייה.

שחורים מובטלים, אשר יפנו אוטומטית לתעשייה הרעבה לידיים עובדות. בבת אחת תוקטן הצרכה בחומר-ביניים, ותנדל התפוקה בענפים העשייתיים המסוגלים לייצא את סחורתם.

כל זה נישאר בגדר תוכנית על גבי הנירה. כי הפיקוח על ביצוע החוק נמסר לידי שר השיכון יוסף אלמוגי.

היו שרי ממשלה — ובראשם שרי אחרות העבודה — ש' דרשו מראש לבל תינתן זכות זו בידי אלמוגי. הם דרשו לשחף את משרד העבודה ברשות המפקחת, או לכל הפחות למסור את הפיקוח לידי שר האוצר, המעוניין בהצלחת ה' התוכנית. אך אלמוגי איים במשבר, טען בהגיון שלא ייתכן להפקיע ממשד השיכון סמכויות הנוגעות כולן לבנייה. אשכול חשש ממשברים, ומבוקשו של אלמוגי ניתן לו.

ההתפתחות היתה חזויה מראש: צימצום הבנייה הפך לבדיחה.

קבלת עקרון הצימצום הסלקטיבי המירה את הבנייה ה' חופשית בבנייה המתבצעת עליידי גורמים מועדפים. ההיקף לא קטן, ויתכן שאף גדל. בראש הבונים צעד משרד השיכון עצמו, אם ישירות ואם באמצעות החברות העצומות שהקים לצורך זה. ובשנת בחירות אין שוחז גדול יותר לבחור מאשר הענקת שיכון זול.

אחרי החברות של אלמוגי, צועדים החברות והקבלנים הפרטיים המקורבים לראשי העיריות ולוועדות הבנייה ל' מיניהן. התוכנית הגדולה, להפנות את כספי הציבור מענף הקונסטרוקציה לענפים "קונסטרוקטיביים", נשארה בגדר חלום.

★ ★ ★

כך תבוצע התוכנית

אם כן, יש לחפש דרך אחרת ל"עיקור" חלק מן הכסף שבידי האזרח, או למנוע את זרימתו לענפים צרכניים. הועלתה אומנם הצעה לצימצום הפעילות המשקית עליידי

מיקרה של מכה בהסתדרות. ואם אומנם יצליחו במסע ההת- עוררות המתוכנן, לא ייוותר הזמן בידי בן-גוריון להושיע את מפא"י עליידי דחיקת אשכול מראש הרשימה לכנסת.

★ ★ ★

חלום שנגזר

דברים אלה אינם כיום בגדר טוד. זהו ראש הקרחון הבולט מעל פני המים. הוא מהווה סכנה לאונייה האז- ריחה, השטה לה בשלוה, מפני שהוא מאיים להתנגש באחד העקרונות היסודיים ביותר של הדמוקרטיה: עריכת בחירות במועדים קצובים וקבועים. אולם לא רק ראש הקרחון מאיים על הספינה. גם חלקו הנסתר מהווה סכנה. לאו דווקא לזכות-ההצבעה של האזרח, כי אם לנכס לא פחות חשוב: הכסף שלו.

כי כל ההצעות לשנות את מועדי הבחירות להסתדרות ולכנסת קשורות גם בתוכנית לגזול חלק מכספו של האזרח. אלא שבניגוד לחלק הראשון של התוכנית, נשמר חלק זה כסוד כמס.

הוא אף לא הובא לאישור פורמאלי של מוסד ממלכתי מלשה, אלא מתגבש וחולק בצמרת הגבוהה ביותר של משרד האוצר.

גם כאן קיימת הנחה יסודית: היא אומרת כי יש יותר מדי כסף בכיסו האזרח, וכסף זה מגלגל לגלים בלתי-חיוניים רבים במשק הישראלי. הוא אינו מושקע בתעשיות-ייצוא, או בענפים בסיסיים החיוניים ייבוא. להיפך: הוא מוצא על ענפים בלתי-יצרניים, מגביר את הצרכה והשירותים. כמו, למשל, ענף הבנייה.

חוק צימצום הבנייה, שהתקבל לפני כחודשיים, נולד מתוך הנחת-יסוד זו. כוונת מציעיו — ובראשם שר האוצר פינחס ספיר — היתה להשתמש בו כדי לצמצם בכוח את היקף הבנייה. צימצום הבנייה ישחרר כספים להשקעות יצרניות, יקל את החלץ בשוק העבודה, יצור שיכבה של פועלים

שלושת הרבנים קבעו כי אוהה היא ספקי יהודיה, ואם כך היא חייבת לקבל גם מבעלה, ולא רשאית לקבל ממנו מזונות. עורך-הדין אוסקר רוזנברג הגיש בקשה לצרעל-תנאי, ובית המשפט העליון ביטל את החלטת הרבנים. הוא הוציא את כל העניין מסמכותו של בית-הדין הרבני. הסיבה: כשהרבנים קובעים שפלוגי הוא ספקייהודי, הם מאבדים את סמכותם לגביו.

לאחר מכן הסתבר לה שהדבר שימש בני ידיו כנשק נגדה. הוא פנה לבית-דין רבני ברחובות, טען כי אוהה רימתה אותו, הס' תירה מפניו את נצרותה. הוא ביקש לבטל את נישואיהם, לשחררו מחובת תשלום המזונות ומשטר-הכתובה. בית-הדין בר' חובות לא הסכים עימו. משולם הגיש ערעור לבית-הדין הרבני הגדול בירושלים, והפעם השיג את מטרחה

משרת מילאנו הטביעה בתעודות בני המשפחה, וגם בתעודת-הלידה של אוהה, חותמת אדומה: "יהודי". משפתת ארנפלד-אנדוודי ברחה לשתייץ, גורשה להונגריה. אביה של אוהה נעצר כיהודי, ואוהה, עם אמה, הסתדרו בחדר חשך של משפחה הונגרית, מאחורי ה' ארון. אוהה גוללה לפני בעלה את קורות חייה.